

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/2011 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 14 §:n ja 7 luvun 24 §:n muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä marraskuuta 2011 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 14 §:n ja 7 luvun 24 §:n muuttami-

sesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 116/2011 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- lainsäädäntöneuvos Jaakko Rautio, oikeusministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettua lakia. Lakiteknisistä syistä esityksessä on lisäksi ehdotus mainitun lain väliaikaisesta muuttamisesta. Asianomistajan ensisijaisesta oikeudesta vaatia julkista tehtävää suorittavan tuomitsemisesta rangaistukseen luovuttaisiin. Asianomistajalla olisi näissä tapauksissa pääsäännön mukainen toissijainen syyteoikeus eli oikeus vaatia rangaistusta, jos syyttäjä on päättänyt jättää syytteen

nostamatta taikka jos esitutkintaa ei toimiteta tai se keskeytetään tai lopetetaan. Esitys liittyy lakiehdotukseen perustuslain muuttamisesta.

Väliaikaista muuttamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2012 ja olemaan voimassa 31 päivään joulukuuta 2013. Muuttamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esitys liittyy 1.3.2012 voimaan tulevaan perustuslain 118 §:n 3 momentin muutokseen (L Suomen perustuslain muuttamisesta 1112/2011). Muutosesityksen perusteluissa on todettu, että asianomistajan syyteoikeus virka-

rikosasioissa ja oikeus korvausvaateiden esittämiseen muodostavat osaltaan takeet julkisen vallan väärinkäyttöä vastaan ja turvaavat kansalaisen osallistumista julkisen vallan käytön valvontaan. Oikeusvaltioperiaatteen toteutumisen kannalta ei ole merkityksellistä, onko asian-

omistajan syyteoikeus järjestetty ensisijaiseksi vai toissijaiseksi. Molemmat järjestelyt turvaavat riittävät oikeussuojakeinot virkavastuun toteuttamisessa ja julkisen vallan käytön valvon-
nassa. Tämän vuoksi ei ole perusteltua poiketa syyttäjän syyteoikeuden ensisijaisuudesta virka-rikosasioissa.

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 1 luvun 14 §:n 1 momenttia on muutettu lailla 818/2011, joka tulee voimaan 1.1.2014. Koska nyt ehdotettu muutos on tarkoi-
tettu tulemaan voimaan ennen vuoden 2014

alkua, on lakiteknisistä syistä annettu kaksi lakiehdotusta.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmene-
vistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdot-
taa,

*että lakiehdotukset hyväksytään muut-
tamattomina.*

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Anne Holmlund /kok
jäs. James Hirvisaari /ps
Johanna Jurva /ps
Suna Kymäläinen /sd
Antti Lindtman /sd
Markku Mäntymaa /kok
Johanna Ojala-Niemelä /sd

Aino-Kaisa Pekonen /vas
Kristiina Salonen /sd
Jani Toivola /vihr
Kari Tolvanen /kok
Ari Torniainen /kesk
Kaj Turunen /ps
Peter Östman /kd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Sivonen.